

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

14314

1879

37

10-51

2010

Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Գ Ի Ր

Հ Ա Մ Ա Ր Ա Տ Ո Ւ Ո Ւ Թ Ե Ա Ն

Գ Ո Ր Ծ Ա Դ Ի Ր Ժ Ո Ղ Ո Վ Ո Յ

Խ Ի Զ Ա Ն Ի Ո Ւ Ս Ո Ւ Մ Ն Ա Ս Ի Ր Ա Յ Ը Ն Կ Ե Ր Ո Ւ Թ Ե Ա Ն

1878 Հոկտեմբեր 1 — 1879 Մարտ 31

Ա Ռ Ա Ջ Ա Ր Կ Ի Գ Ո Ր Ծ Ա Դ Ի Ր Ժ Ո Ղ Ո Վ Ո Յ

Պ Ի Տ Ո Ղ Ո Ւ Թ Ի Ի Ե Բ

Ն Ա Ի Ա Բ Ն Զ Ա Կ Ա Ն Գ Ի Ի Ա Ն Ի

2001

37
Խ .

Կ. ՊՕԼԻՍ

Տ Պ Ա Ր Գ . Վ . Յ . Մ Ա Ր Գ Ա Ր Ե Ա Ն

1879

37

Խ-51 Կ՝

370
-9398-56

ՆՊԱՏԱԿ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՍ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ ԶՐԻԱՊԷՍ

ՈՒՍՈՒՄ ՏԱՐԱԾԵԼ

ԽԻԶՍՆԻ ԳԱՌԱՌԷՆ ՍԿՍԵԼՈՎ.

8740

Մեծապատիւ Ատենապետ Ընդ. Ժողովոյ
Խիզանի Ուսումնասիրաց Ընկերութեան

Թէպէտ Գործադիր Ժողովս իւր հրաժեշտը
Կանոնագրութեան վաւերացման հետ կցել մտա-
դիր էր, սակայն օրուան տարածամիջն ստիպեց
զինքն Ապրիլի օրինական նիստին թողուլ :
Ահաւասիկ այսօր Համարատուութեան հետ կցած
է իւր հրաժեշտն ալ :

Ժողովս իւր Համարատուութիւնը երեք մասի
բաժնած է . Ա. Նպատակի Գործադրութեան
ձեռնարկ : Բ. Ընկերութեանս հասոյթը ընդար-
ձակելու համար տարուած ջանք : Գ. Հաշուե-
կելու :

Ա.

Նպատակի Գործադրութեան ձեռնարկ

Գործադիր Ժողովս վստահելով իւր բաժա-
նորդաց, և միանգամայն զիտնալով թէ նպա-
տակի Գործադրութեան ձեռնարկութիւնը Ըն-
կերութեանս յառաջագիմութեան և ընկերաց ե-
ռանդուն աշխատութեան պատճառ պիտի լինի,
Պ. Պաղտասար Երէցեանն Խիզանի մէջ բնացուելիք
Ուսումնասիրաց վարժարանին դասատու կարգեց,

7416-17

որ և դարձողական պիտոյքներով իւր պաշտօնատեղին ուղարկեց :

Բայց դժբաղդաբար Գործադիր Ժողովս նոյնի Պնտոս հասնելը իմացնող ինքնագիր նամակէն զատ ոչինչ ստացած է մինչև ցայսօր . սակայն անփոյթ չը մնալով աշխատութիւնը խնայած չէ : Հեռագիր զարկաւ Վան՝ թէ արդեօք Պ. Պաղտասար հոն, և անտի ի Խիզան ուղեւորած է. որոյ ճիզրէէն ողջամբ ելած ըլլալուն պատասխանը ստացաւ :

Այս պատասխանը գոհացուցիչ չը գտնելով՝ Պ. Պաղտասարի կրկին ստիպողական նամակներ դրեց :

Նաև Խիզանի Ս. Խաչ վանքի վանահայր Սահակ վարդապետի, Բաղէշ մեծ. Գրիգոր և Աւետիս եղբարց պաշտօնապէս, և այլոց մասնաւոր նաւակներ գրուեցաւ, ինչպէս Վան՝ Պ. Փորթուգալեանի և Պ. Քէսպպճեանի, որոց մինչև ցայսօր անպատասխանի մնալուն՝ Ժողովս Խիզանի վրայ տալ փափաքած մանրամասն տեղեկութիւնքը պատրաստել անկարող գտնուած է :

Բ.

Ընկերութեան Հասոյթը Ընդարձակելու համար տարուած ջանք

Ինչպէս յայտնի է՝ ընկերութիւնս կազմուած էր 1877 մարտ 1ին, Խիզան գաւառի մէջ զբոսորդներ բանալու համար, և մինչև 1878 սեպտեմբեր

տեմբեր վերջ ունեցերէր 90 անձ 112 բաժնեօք և 36 Օսմանեան ոսկոյ դրամագլխով . Ժողովս յաջողեցաւ 90 անձն 557 ի, 112 բաժինն 790 ի և 36 Օսմանեան ոսկին 106 ի հասցնել զլիաւորապէս իւր պատասխանատուութեան տակ թատրմը ներկայացնելով, որոյ մանրամասնութիւնքը Հաշուեկշիւն մէջ կը տեսնուի :

Այս մասին շնորհակալեաց արժանի օժանդակութիւն ընձեռնած են Գիմաքսեան Հմայեակ, Սըրուանձտեան Գարեգին, Պաղճեան Բարթողիմէոս արժանապատիւ վարդապետներն, յատենի եկեղեցոյ և այլուր Ընկերութեանս յառաջդիմութեան համար պէտք եղած յորդորն և հրաւերը կարդալով :

Նոյնպէս Աւետիս Էֆէնտի Հարենց, որ իւր աջակցութիւնը չը զլացաւ ի նպաստ Ընկերութեանս սրուած թատրին ներկայացման ձեռնարկին :

Գ.

Հաշուեկշիւն.

Ժողովս երեք Հաշուեկշիւ կը ներկայէ . Առաջինը մասնաւորապէս Թատերական ներկայացման ծախքն ու հասոյթը, Երկրորդը 1878 հոկտեմբեր 1ի նախորդ Գործադիր Ժողովոյ մեզ յանձնած օրուան Ընկերութեանս ունեցած վիճակը կը ցուցնէ, Իսկ Երրորդը նոյն օրէն մինչև 1879 մարտ 51 ընդհանուր մտից և ելից հաշուեկշիւնն է :

Ա.

Հ Ա Շ Ո Ւ Ե Կ Շ Ի Ռ

Քատերական Երկայացման 1879 Վետր-24

Հ Ա Ս Ո Յ Թ

19,280	Թղթադրամ տոմսակներէ գոյացեալ	
	482 շրշ 20 փրաէն ոսկիի վերածեալ	5,995
	202 մէճիտ . Օթեակներէ գոյացեալ 100 ին 7 տարբերութեամբ ոսկիի վերածեալ	5,764
	Նուէր թատրոնի մէջ հաւաքուած գումար	295
		<hr/> 8,054

Օ Ա Խ Ք

2,000	Թղթադրամ կանխավճար թատրոնի 444 շրշէն ոսկիի վերածեալ	450
5,500	Թղթադրամ մնացորդ թատրոնի	
1,781	Թղթադրամ աթոռներու վարձք և այլ ծախք 482էն ոսկիի վերածեալ	1,509
	8 մէճիտ Մեծ և փոքր յայտարարութեանց 100 ին 7. 12 փրայտարբերութեամբ ոսկիի վերածեալ	148
	գումար	2,107
	Չուտ արդիւնք դանձեալ	5,427
	Չանադաններէ սլահանջք	820
		<hr/> 8,054

Բ.

Հ Ա Շ Ո Ւ Ե Կ Շ Ի Ռ

ՆԱԽՈՐԴ ԳՈՐԾԱԴԻՐ ԺՈՂՈՎՈՑ

Սկսեալ 1877 Ապրիլ 1 Էն մինչ 78 Սեպ. 30

Մ Ո Ւ Տ Ք

5,604	Թղթադրամ Բաժանորդներէ գոյացած Հասոյթ ոսկիի վերածեալ	1,116
1,877	Թղթադրամ Նուիրատուներէ	664
1,221	Թղթադրամ Եկեղեցւոյ պնակներէ տօնախմբութեանց առթիւ	382
	70 մեճիտ Նուէր Տէր Սահակ քահանայի ձեռամբ	1,516
	Տոկոս 100 ին 1	247
	գումար	<hr/> 5,725

Ե Լ Ք

117	Թղթադրամ Տոմսակի և կանոնագրի տպագրութեան	
78	Թղթադրամ կնիքի փորագրութեան	
55	Թուղթ և տետրակ	
228	Դահեկան ոսկիի վերածեալ	87
	Պատրաստ գրամ	5658
	Գումար	<hr/> 5,725

Գ.

Հ Ա Շ ՈՒ Ե Կ Շ Ի Ռ

ԽԻՉԱՆԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐԱՅ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Սկսեալ 1878 Հոկտ. 1 Էճ մինչ մարտ 31

Մ ՈՒ Տ Ք

Նախորդ հաշուեկշիւին մէջ գըտ- նուած պատրաստ դրամ	3,658
Թատերական ներկայացումէ գո- յացեալ արդիւնք գանձեալ	3,127
3,682 Թղթադրամ Բաժանորդներէ 322 10 փրակէն միջին հաշուով ոսկիի վերածեալ	703
2,389 Թղթադրամ Գործադիր Ժողովոյ ձեռամբ հաւաքուած նուէրք 379 50 փարայէն ոսկիի վերածեալ	629
Նուէր Պաղտատու Ազգ. վարժա- րանի Տնօրէն Սվաճեան Միհրան էֆէնտիէ	100
Ազգասէր Տիկինէ մը կանոնագրի տպագրութեան համար	100
Տոկոս մինչ մարտ 31	264
գումար	10,563

Ե Լ Ք

Կանոնագրի և նամակի թուղթ	37
Կանոնագրի տպագրութեան	100
Թղթատարութեան	23

Ընդհանուր և Գործադիր Ժողովոյ ատենագրութեան տետրակաց	51
Հեռագրի	84
Ընդհանուր Ժողովոյ հրաւիրագ- րոց թուղթի և տպագրութեան	48
Պ. Պաղտատու Երէցեանի ճանա- պարհորդութեան ծախք	300
Գրեանց	160
Պատրաստ դրամ	9,758
գումար	10,563

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹԻՒՆՔ

Ժողովս իւր հրաժեշտը տալու միջոցին համա-
բառուութեան կը կցէ Ընկերութեանս օգտակար
երեք առաջարկութիւնք:

Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն

Թղթադրամը գրէթէ հրապարակէ քաշուած
ըլլալով բաժնեգիրներու ինչ ստակով հաւաքուե-
լու խնդրոյ որոշումը Ընդհանուր Ժողովոյ պատ-
կանիլն զգացած առ ձեռ կը դիմէ, և կը խնդրէ
որ ձետաղեայ դրամ ընդունուի:

Ե Ր Կ Ր ՈՐ Գ

Ժողովս Ընկերութեան Կեդրոնատեղի մը ու-
նենալու պէտքը զգալով, կառավարկէ որ դրա-
սենեակի մը հաստատութիւնը ի նկատի առնուլ
բարեհաճիք:

ԵՐՐՈՐԴ

Ընկերութեանս Գործ. ժողովը քաղաքակիրթ
ազգաց հետեւելով, կառավարիչ Ընկերութեանս
տարեգարձը տօնել Սահմանադրութեան տարե-
գարձին հետ:

Ժողովս ներքին կանոնադրութեան 17 ըր
յօդուածոյն համեմատ նախաքննչական նիստե-
րուդ ներկայ գտնուելու համար Պարոն Համար-
ձում Մքայէլեանը որոշեց:

Ժողովս Հիմնական կանոնադրութեան ժէ ըր
յօդուածոյն համեմատ հետեւեալ պատուարժան
անձինքներէ բաղկացեալ երկպատիկ ղեղչելի
ցանկ մը պատրաստած է, յաջորդ Գործադիր
ժողովոյ ընտրութեան համար:

Ազեքսանդր	Մօմէնան
Անտօն	Սէթեան
Թադւոր	Փափաղեան
Մկրտիչ	Ամպարձեան
Մազսուտ	Թօազատլեան
Յովհաննէս	Զմբուխտ
Յովսէփ	Նաճարեան
Յարութիւն	Մրմրեան
Նշան	Ճիվանեան
Տիգրան	Գարամաճեան

Կ. Պօլսո, 9 Ապրիլ 1879

ՀՐԱԺԱՐԵԱԼ ԱՆԴԱՄՔ ԳՈՐԾ. ԺՈՂՈՎՈՅ

Ստորագրութիւնք

Տեարք

Խիզանի Ուսումնասիրաց Ընկերութեան Ընդ-
ժողովոյ ղիւանը 1879 ապրիլ 12 ին դումարուե-
լով Գործադիր ժողովոյ մատուցած համարա-
տուութեան Տեղեկագրին վրայ հետեւեալ դի-
տողութիւնները կը ներկայէ ժողովոյդ:

Ա. Ընկերութեանս նպատակի գործադրու-
թեանը ամենէն կարևոր կէտն եղող վարժապե-
տի խնդիրը Զեր խոհուն մտածութեան ենթար-
կելով, ղիւանս հարկ կը համարի ծանուցանել որ
հոկտեմբեր 8 ին Խիզան զնալու համար ճանքաց
կընող Պ. Պաղտասար Երէցեանէ մինչև ցարդ
ուղղակի որ և էլ լուր մը ընդունած չլլալուն ա-
ղազաւ մանաւանդ Ընկերութեանս անդամներէն
Պ. Աբրահամ Ռշտունի Քէպապճեան ասկէց ա-
ռաջ Պ. Ա. Թընըկրեանի խոստացած ըլլալով որ
գարնան Խիզան զնալով Պ. Պաղտասարի վրայօք
լիուլի տեղեկութիւն հաղորդէ, հեռագիր քալեց
Պ. Ռշտունիի որ իւր խոստումը ժամ յառաջ կա-
տարելով իւր այս մասին հարկ եղած տեղեկու-
թիւնները կանխէ:

Բ. Բաժանորդագրիներն մետաղեայ դրամի վե-
րածելու առաջարկութիւնը կընդունի և կառա-
ւարկէ ղիւանս զայն մէջհետիէ դրամի վերածել,
որոշումը ընդհանրութեան թողլով:

Գ. Ընկերութեանս կեդրոնատեղւոյ մը հաս-
տատութեան առաջարկութիւնը կընդունի ղիւա-
նըս և որոշումը Ընդհանուր ժողովոյդ կը թողու:

2013

173/4

« Ազգային գրադարան »

NL0051006

